

ՆԱՆՈՒՆ ՆԱՅԱՍԱԿՆԻ ՆԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ

ՆԱՅԱՍԱԿՆԻ ՆԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ՍԱՆՄԱՆԱԴՐԱԿԱՆ ԴԱՏԱՐԱՆԻ

Ո Ր Ո Շ ՈՒ Մ Ը

ՔԱՂԱՔԱՅԻ ԹԱՄԱՐԱ ՍԱՐԳՍՅԱՆԻ ԴԻՄՈՒՄԻ ՆԻՄԱՆ ՎՐԱ «ԳՈՒՅՔԻ ՆԿԱՏԱՄԱԲ ԻՐԱՎՈՒՆՔՆԵՐԻ ՊԵՏԱԿԱՆ ԳՐԱՆՅՄԱՆ ՄԱՍԻՆ» ՆՏ ՕՐԵՆՔԻ 6-ՐԴ ՆՈՂՎԱԾԻ 1-ԻՆ ՄԱՍԻ՝ ՆԱՅԱՍԱԿՆԻ ՆԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ՍԱՆՄԱՆԱԴՐՈՒԹՅԱՆԸ ՆԱՄԱՊԱՏԱՍԽԱՆՈՒԹՅԱՆ ՆԱՐՅԸ ՈՐՈՇԵԼՈՒ ՎԵՐԱԲԵՐՅԱԿ ԳՈՐԾՈՎ

Քաղ. Երևան

11 հոկտեմբերի 2013թ.

Նայասրանի Նանրապետության սահմանադրական դատարանը՝ կազմով. Գ. Նարությունյանի (նախագահող), Կ. Բալայանի, Ֆ. Թոխյանի, Մ. Թովուզյանի, Ա. Խաչատրյանի, Վ. Նովհաննիսյանի (զեկուցող), Ն. Նազարյանի, Ա. Պետրոսյանի, Վ. Պողոսյանի,

մասնակցությամբ՝

գրավոր ընթացակարգով գործի դատաքննության շրջանակներում՝ դիմող Թ. Սարգսյանի,

գործով որպես պարասխանող կողմ ներգրավված՝ ՆՏ Ազգային ժողովի պաշտոնական ներկայացուցիչներ՝ ՆՏ Ազգային ժողովի աշխատակազմի փորձաքննության վարչության պետ Ս. Յուզբաշյանի, իրավական փորձաքննության բաժնի գլխավոր մասնագետ Ս. Նամբարձումյանի, հետազոտությունների և վերլուծությունների կենտրոնի փորձագետ Ն. Սարդարյանի,

համաձայն Նայասրանի Նանրապետության Սահմանադրության 100-րդ հոդվածի 1-ին կետի, 101-րդ հոդվածի 1-ին մասի 6-րդ կետի, «Սահմանադրական դատարանի մասին» ՆՏ օրենքի 25, 38 և 69-րդ հոդվածների,

դռնբաց նիստում գրավոր ընթացակարգով քննեց «Քաղաքացի Թամարա Սարգսյանի դիմումի հիման վրա՝ «Գույքի նկատմամբ իրավունքների պետական գրանցման մասին» ՆՏ օրենքի 6-րդ հոդվածի 1-ին մասի՝ Նայասրանի Նանրապետու-

թյան Սահմանադրությանը համապատասխանության հարցը որոշելու վերաբերյալ» գործը:

Գործի քննության առիթը քաղաքացի Թ. Սարգսյանի՝ 13.05.2013թ. ՆՏ սահմանադրական դատարան մուտքագրված դիմումն է:

Ուսումնասիրելով գործով զեկուցողի գրավոր հաղորդումը, դիմող եւ պատասխանող կողմերի գրավոր բացատրությունները, հեղափոխելով «Գույքի նկատմամբ իրավունքների պեղական գրանցման մասին» ՆՏ օրենքը եւ գործում առկա մյուս փաստաթղթերը, Նայասարանի Նանրապետության սահմանադրական դատարանը **Պ Ա Ր Զ Ե Յ.**

1. «Գույքի նկատմամբ իրավունքների պեղական գրանցման մասին» ՆՏ օրենքը ՆՏ Ազգային ժողովի կողմից ընդունվել է 1999 թվականի ապրիլի 14-ին, ՆՏ Նախագահի կողմից ստորագրվել՝ 1999 թվականի ապրիլի 30-ին եւ ուժի մեջ է մտել 1999 թվականի մայիսի 6-ից:

Դիմողի կողմից վիճարկվող դրույթը՝ «Գույքի նկատմամբ իրավունքների պեղական գրանցման մասին» ՆՏ օրենքում որպես լրացում ներմուծվել է «Գույքի նկատմամբ իրավունքների պեղական գրանցման մասին» ՆՏ օրենքում փոփոխություն կատարելու մասին» ՆՕ-247-Ն օրենքով: Նշված օրենքը ՆՏ Ազգային ժողովի կողմից ընդունվել է 2011 թվականի հունիսի 23-ին, ՆՏ Նախագահի կողմից ստորագրվել՝ 2011 թվականի հուլիսի 19-ին եւ ուժի մեջ է մտել 2011 թվականի օգոստոսի 6-ից:

Օրենքի 6-րդ հոդվածի 1-ին մասը սահմանում է. *«Գույքի նկատմամբ գրանցված իրավունքները եւ սահմանափակումներն ունեն իրավաբանական ուժ, իսկ բոլոր սուբյեկտները համարվում են տեղեկացված դրանց գրանցման մասին անկախ այն հանգամանքից, թե իրականում տեղյակ են այդ մասին, թե ոչ»:*

Մինչեւ օրենքի վիճարկվող դրույթն օրենքում ներմուծվելը նմանապիպ իրավական կարգավորումներ նախատեսող նորմ սմրագրված է եղել «Գույքի նկատմամբ իրավունքների պեղական գրանցման մասին» ՆՏ օրենքի նախորդ խմբագրությամբ փետրվարի 14-րդ հոդվածում՝ հետեւյալ շարադրանքով. *«Բոլոր ֆիզիկական եւ իրավաբանական անձինք գույքի գրանցման իրավունքների վերաբերյալ համարվում են տեղեկացված՝ անկախ նրանից՝ իրականում տեղյակ էին նրանք այդ իրավունքների մասին, թե ոչ»:*

Գույքի նկատմամբ չգրանցված իրավունքները, որոնք նշվում են այլ փաստաթղթերում, բացի անշարժ գույքի պեղական գրանցման միասնական մատրյանի գրանցման թերթիկներից, չեն համարվում ճանաչված եւ գրանցված»:

2. Քննության առարկա գործի դատավարական նախապարմությունը հանգում է հետևյալին. Օրջոնիկիձեի շրջխորհրդի գործկոմի 02.11.1984 թվականի թիվ 26/13 որոշմամբ Երևան քաղաքի Նոր Արեշ 34-րդ փողոցի թիվ 41 հասցեում գրնվող անշարժ գույքը սեփականության իրավունքով գրանցվել է Ալեքսան Սարգսյանի անունով, ով մահացել է 09.08.1998 թվականին, իսկ նրա կինը՝ Նայկուշ Սարգսյանը՝ 13.07.2010 թվականին:

Ծնողների մահից հետո սույն գործով դիմողը փաստացի փիրապետման փաստի ուժով ընդունել է ժառանգությունը՝ Երևան քաղաքի Նոր Արեշ 34-րդ փողոցի թիվ 41 հասցեում գրնվող անշարժ գույքը, սակայն այն չի ձեռակերպել: Նրա կողմից են կատարվել ծնողների հուղարկավորության հետ կապված ծախսերը, ինչպես նաև վերոնշյալ անշարժ գույքի առնչությամբ հարկային եւ կոմունալ վճարումները:

1999 թվականին դիմելով դատարան՝ քաղաքացիներ Գարեգին Մելիքսեթյանը եւ Վահագն Մինասյանը, հայտնելով, որ իրենց պապը՝ Ալեքսան Սարգսյանը, հանդիսանալով Երևան քաղաքի Նոր Արեշ 34-րդ փողոցի թիվ 41 հասցեում գրնվող անշարժ գույքի սեփականատերը, 25.11.1986 թվականի կրակով նշված գույքը հավասար բաժիններով կրակել է իրենց, դատարանից խնդրել են հարգելի ճանաչել ժառանգության ընդունման ժամկետի բաց թողնելը:

Երևան քաղաքի Էրեբունի եւ Նուբարաշեն համայնքների առաջին արյանի դատարանը թիվ 2-290 քաղաքացիական գործով 10.05.1999 թվականին կայացրած վճռով վճռել է «Նարգելի համարել ըստ կրակի ժառանգության ընդունման ժամկետի բաց թողնելը եւ Գարեգին Մելիքսեթյանին եւ Վահագն Մինասյանին ճանաչել ժառանգությունը ընդունած Երևանի Նոր Արեշի 34 փող. 41 փան նկատմամբ»:

Սույն գործով դիմողը մասնակից չի դարձվել Երևան քաղաքի Էրեբունի եւ Նուբարաշեն համայնքների առաջին արյանի դատարանում քննված թիվ 2-290 քաղաքացիական գործին, եւ նրան փվյալ գործով դատարանի 10.05.1999 թվականին կայացված վճռի եւ Ալեքսան Սարգսյանի կողմից 26.11.1986 թվականին կազմված կրակի մասին հայտնի է դարձել միայն Երևան քաղաքի Էրեբունի եւ Նուբարաշեն վարչական շրջանների ընդհանուր իրավասության դատարանի վարությամբ գրնվող՝ ըստ հայցի Թամարա Սարգսյանի ընդդեմ Վահագն Մինասյանի, Նարություն Առաքելյանի եւ Պայծառ Կնյազյանի՝ գործարքն անվավեր ճանաչելու, սեփականության իրավունքը դադարեցնելու եւ ժառանգությունն ընդունած ժառանգ ճանաչելու պահանջների մասին թիվ ԵԷԴ/0453/02/12 քաղաքացիական գործի նյութերից, երբ այդ գործով նախնական դատական նիստի ժամանակ Թամարա Սարգսյանին տրամադրվել է Վահագն

Մինասյանի ներկայացրած հայցադիմումի պարասխանը, որին կից ներկայացված են եղել վերոնշյալ վճիռը և կրակը:

Թամարա Սարգսյանը Երեւան քաղաքի Էրեբունի և Նուբարաշեն համայնքների առաջին արյանի դարարանի 10.05.1999 թվականի թիվ 2-290 վճռի դեմ 18.09.2012 թվականին ներկայացրել է վերաքննիչ բողոք այն հիմքով, որ առաջին արյանի դարարանի վճիռն օրինական և հիմնավորված չէ, այն կայացվել է իր՝ գործի քննությանը մասնակից չդարձված անձ Թամարա Սարգսյանի իրավունքների և պարտականությունների վերաբերյալ, իսկ բողոքարկվող վճռի մասին իրեն հայտնի է դարձել թիվ ԵԷԴ/0453/02/12 քաղաքացիական գործով 03.08.2012 թվականին փեղի ունեցած նախնական դատական նիստի ավարտից հետո, երբ իրեն փորձադրվել է Վահագն Մինասյանի հայցադիմումի պարասխանը և դրան կից՝ վերը նշված վճիռը:

Վերաքննիչ դատարանն իր՝ 04.10.2012 թվականի որոշմամբ վերադարձրել է վերաքննիչ բողոքն այն պարճառաբանությամբ, որ «... վերաքննիչ բողոքին կից ներկայացված թիվ ԵԷԴ/0453/02/12 քաղաքացիական գործով Բողոքաբերի ներկայացրած հայցադիմումի բովանդակությունից հետևում է, որ վիճելի փան նկատմամբ կատարված է նաև սեփականության իրավունքի պետական գրանցում: Վերաքննիչ դատարանը հարկ է համարում նշել, որ «Գույքի նկատմամբ իրավունքների պետական գրանցման մասին» ՏՏ օրենքի 6-րդ հոդվածի 1-ին մասի համաձայն՝ գույքի նկատմամբ գրանցված իրավունքները և սահմանափակումներն ունեն իրավաբանական ուժ, իսկ բոլոր սուբյեկտները համարվում են փեղեկացված դրանց գրանցման մասին անկախ այն հանգամանքից, թե իրականում փեղյակ են այդ մասին, թե ոչ: Ավելին՝ վերաքննիչ բողոքում և դրան կից ներկայացված վերը վկայակոչված հայցադիմումում նշված փաստարկների համաձայն՝ Բողոքաբերը ծնողների մահից հետո մշտապես բնակվել է վիճելի փանը, հետևաբար նա կարող էր իմանալ իր ենթադրյալ իրավունքների խախտման՝ մասնավորապես բողոքարկվող դատական ակտի գոյության մասին:

Նշվածի հիման վրա Վերաքննիչ դատարանը գտնում է, որ բողոքը ներկայացվել է օրենքով սահմանված եռամսյա ժամկետը լրանալուց հետո, չի պարունակում բաց թողնված ժամկետը վերականգնելու մասին միջնորդություն»:

Վճռաբեկ դատարանն իր՝ 28.11.2012 թվականի որոշմամբ վերադարձրել է դիմողի վճռաբեկ բողոքը՝ վերահաստատելով վերաքննիչ դատարանի կողմից արտահայտված իրավական դիրքորոշումները:

3. Դիմողը գտնում է, որ «Գույքի նկատմամբ իրավունքների պետական գրանցման մասին» ՆՏ օրենքի 6-րդ հոդվածի 1-ին մասը հակասում է ՆՏ Սահմանադրության 1-ին, 8, 18 եւ 31-րդ հոդվածներին:

Դիմողի կարծիքով՝ վիճարկվող օրենքը չի համապատասխանում իրավական որոշակիության սկզբունքին: Իր այդ դիրքորոշումը հիմնավորելու համար դիմողը վկայակոչում է իրավական օրենքի առնչությամբ ՆՏ սահմանադրական դատարանի 2008 թվականի մայիսի 13-ի ՍԴՌ-753 որոշման մեջ եւ Մարդու իրավունքների եվրոպական դատարանի՝ Նասանը եւ Չաուշն ընդդեմ Բուլղարիայի, «Մանդի Թայման» ընդդեմ Միացյալ Թագավորության գործերով վճիռներում արտահայտված իրավական դիրքորոշումները, հիշատակում է նաեւ Վենետիկի հանձնաժողովի 86-րդ լիազմար նստաշրջանում հաստատված «Իրավունքի գերակայության մասին զեկույցը»:

Իր սեփականության իրավունքի ենթադրյալ խախտման փեսանկյունից դիմողը, վկայակոչելով ՆՏ սահմանադրական դատարանի 2008 թվականի մարտի 18-ի ՍԴՌ-741 որոշման մեջ ամրագրված իրավական դիրքորոշումները, գտնում է, որ օրենքի վիճարկվող դրույթը հակասում է օրենքի ուժով սեփականության իրավունք ձեռք բերելու օրինական ակնկալիքի սկզբունքին:

Դիմողը գտնում է նաեւ, որ գույքի նկատմամբ իրավունքների պետական գրանցման մասին իրականում փեղեկացված չլինելու պարագայում փեղեկացված համարվելու դեպքում ինքը գրկվել է իր իրավունքները եւ պարտականությունները շոշափող դատական ակտի բողոքարկման վարույթին մասնակից դառնալու հնարավորությունից, իրավահավասարության եւ կողմերի մրցակցության պայմաններում իր սեփականության իրավունքի խախտումը վերացնելու եւ խախտված իրավունքը վերականգնելու, ինչպես նաեւ արդար դատաքննության բոլոր պահանջների պահպանմամբ՝ իր իրավունքների արդյունավետ իրավական պաշտպանության հնարավորություններից:

4. Պատասխանող կողմը, առարկելով դիմողի փաստարկները, գտնում է, որ «Գույքի նկատմամբ իրավունքների պետական գրանցման մասին» ՆՏ օրենքի 6-րդ հոդվածի 1-ին մասի դրույթները համապատասխանում են ՆՏ Սահմանադրության 1-ին, 8, 18 եւ 31-րդ հոդվածներին:

Իր դիրքորոշումը պատասխանողը հիմնավորում է նրանով, որ պետական գրանցման իմացության եւ գրանցված իրավունքների հավաստիության կանխավարկածներն ուղղված են քաղաքացիական շրջանառության կայունության ապահովմանը, քաղաքացիական շրջանառության մասնակիցների սեփականության եւ այլ գույքային իրավունքների պաշտպանությանը:

Անդրադառնալով օրենքի վիճարկվող դրույթների սահմանադրականության խնդրին՝ դատական ակտերի բողոքարկման ժամկետների տեսանկյունից, պատասխանողը գտնում է, որ թեև անձը դատական ակտի մասին կարող է իմանալ նաև գույքի նկատմամբ իրավունքների պետական գրանցման միջոցով, սակայն **դատարանը այդ փաստը գնահատելիս պետք է հիմք ընդունի դատական ակտի չիմացության կամ այդ մասին տեղեկանալու իրական հնարավորության բացակայության վերաբերյալ ներկայացված փաստարկները**: Միաժամանակ, պատասխանողը շեշտում է դատական քննությանը մասնակից չդարձված անձի կողմից իր իրավունքների պաշտպանության նկատառումներով ընդհանուր հիմունքներով առաջին աստիճանի դատարանի հայց հարուցելու հնարավորությունը՝ հաշվի առնելով նաև հայցային վաղեմության ժամկետները:

Անդրադառնալով օրենքի վիճարկվող դրույթների սահմանադրականության խնդրին՝ հայցային վաղեմության ինստիտուտի համատեքստում, պատասխանողը գտնում է, որ հայցային վաղեմությունը կարող է հաշվարկվել պետական գրանցման պահից, եթե անձը գիտեր կամ պարզապես պարզավոր էր իմանալ համապատասխան պետական գրանցման մասին: Միաժամանակ, այս կապակցությամբ պատասխանողը վկայակոչում է ՏՃ քաղաքացիական օրենսգրքի 344-րդ հոդվածը, որը սահմանում է այն պահանջները, որոնց վրա հայցային վաղեմություն չի տարածվում, եւ շեշտադրում է այդ պահանջներից մեկը՝ սեփականափորջ կողմից իր գույքի փոխապետման, օգտագործման եւ փոփոխման իրավունքները խախտող՝ պետական մարմնի կամ տեղական ինքնակառավարման մարմնի կամ դրանց պաշտոնավար անձանց ակտի անվավեր ճանաչելու մասին պահանջը:

5. Անդրադառնալով օրենքի վիճարկվող դրույթների՝ իրավական որոշակիության սկզբունքին չհամապատասխանելու եւ սեփականության իրավունքը խախտելու հիմքերով ՏՃ Սահմանադրությանը հակասելու վերաբերյալ դիմողի փաստարկներին՝ ՏՃ սահմանադրական դատարանը դրանք հիմնավոր չի համարում հետևյալ պարզառաբանությամբ. իրավական անորոշության վերաբերյալ իրավական դիրքորոշումներ սահմանադրական դատարանն արտահայտել է իր՝ 18.04.2006 թվականի ՍԴՈ-630 որոշման մեջ, որում ամրագրել է, որ «որեւէ իրավական նորմ չի կարող համարվել «օրենք», եթե այն չի համապատասխանում իրավական որոշակիության (res judicata) սկզբունքին, այսինքն՝ ձեւակերպված չէ բավարար ստիճանի հստակությամբ, որը թույլ տա քաղաքացուն դրա հետ համատեղելու իր վարքագիծը»:

Իր մեկ այլ՝ 13.05.2008 թվականի ՍԳՌ-753 որոշմամբ սահմանադրական դատարանը սահմանել է նաև, որ՝ «Օրենքի կանխապեսելիությունը գնահատելու համար կարևոր գործոն է նաև, Կրժյալ հարաբերությունները կանոնակարգող Կարբեր կարգավորումների միջև հակասությունների առկայության կամ բացակայության հանգամանքը»:

«Գույքի նկատմամբ իրավունքների պետական գրանցման մասին» ՏՏ օրենքի 6-րդ հոդվածի 1-ին մասի դրույթների՝ սահմանադրական դատարանի վերը հիշաԿարկված որոշումների համարեքսպում, ուսումնասիրությունից բխում է, որ օրենքի վիճարկվող դրույթը ձեւակերպված է բավարար հսԿարկությանբ. օրենսդրի կամքը հսԿարկորեն է արԿահայրված եւ չի գրկում քաղաքացուն իր վարքագիծը վիճարկվող նորմի հեԿ համարեղելու հնարավորությունից, չի խոչընդոԿում նաեւ Կրժյալ նորմով նախաԿեսված իրավակարգավորման շրջանակներում գործողության հեԿեւանքները կանխաԿեսելը, իսկ օրենքի վիճարկվող դրույթների եւ վերաբերելի օրենսդրության ուսումնասիրությունը վկայում է, որ դիԿարկվող հարցի առնչությամբ առկա չեն հակասություններ:

Ինչ վերաբերում է օրենքի վիճարկվող դրույթների՝ սեփականության իրավունքը խախտելու հիմքով ՏՏ Սահմանադրությանը հակասելու վերաբերյալ դիմողի փաստարկներին, աԿա սեփականության իրավունք ձեռք բերելու օրինական ակնկալիքի վերաբերյալ դիմողի հիշաԿարկված ՍԳՌ-741 որոշման մեջ արԿահայրված իրավական դիրքորոշումներն օրենքի վիճարկվող դրույթի սահմանադրականության հեԿ առնչություն չունեն, քանի որ գործող օրենսդրության ուսումնասիրությունը վկայում է, որ բոլոր այն անձինք, ում իրավունքների եւ պարԿականությունների վերաբերյալ ընդունվել է դաԿական ակԿ նրանց բացակայության պայմաններում, իրավունք ունեն դիմելու դաԿարան, իսկ դաԿարան դիմելու համար սահմանված ժամկեԿները բաց թողնելու պարագայում նրանք կարող են ներկայացնել համապարասխան միջնորդություն՝ խնդրելով հարգելի ճանաչել բաց թողնված ժամկեԿը:

6. Սույն գործով դիմումի եւ կից ներկայացված փաստաթղթերի ուսումնասիրությունը վկայում է, որ դիմողի իրավունքների ենթադրյալ խախտումը պայմանավորված է իրավակիրառական պրակտիկայում «Գույքի նկատմամբ իրավունքների պետական գրանցման մասին» ՏՏ օրենքի 6-րդ հոդվածի 1-ին մասի դրույթներին Կրված մեկնաբանությամբ: ՄասնավորաԿես, դիմողը, որաԿես գործին մասնակից չհարձված անձ, որի իրավունքների եւ պարԿականությունների վերաբերյալ կայացվել է գործն ըսԿ էության լուծող դաԿական ակԿ, փորձել է օգրվել ՏՏ քաղաքացիական դաԿար-

վարության օրենսգրքի 205-րդ հոդվածով նախատեսված իրավունքից, սակայն ՆՏ վերաքննիչ դատարանը վերադարձրել է բողոքն այն պատճառաբանությամբ, որ դիմողը բաց է թողել ՆՏ քաղաքացիական դատավարության օրենսգրքի 207-րդ հոդվածի 5-րդ մասով բողոք բերելու համար նախատեսված եռամսյա ժամկետը եւ չի ներկայացրել ՆՏ քաղաքացիական դատավարության օրենսգրքի 207-րդ հոդվածի 6-րդ մասով նախատեսված միջնորդությունը: Դատարանը դիմողի կողմից բողոքը ներկայացնելու ժամկետի բացթողումը հիմնավորել է երկու հանգամանքով՝

նախ նրանով, որ դիմողը ծնողների մահից հետո մշտապես բնակվել է վիճելի փանը, հետեւաբար՝ **կարող էր իմանալ** իր ենթադրյալ իրավունքների խախտման, մասնավորապես, բողոքարկվող դատական ակտի գոյության մասին: Նշվածի առնչությամբ սահմանադրական դատարանն արձանագրում է, որ փյույ իրավական դիրքորոշմամբ վերաքննիչ դատարանը, կիրառելով ՆՏ քաղաքացիական դատավարության օրենսգրքի 207-րդ հոդվածի 5-րդ մասի դրույթները եւ, մասնավորապես, նշված դրույթներում ամրագրված՝ «կարող էր իմանալ» արտահայտությունը, ինչպես նաեւ օգրվելով իր հայեցողական ազատությունից, գնահատել է գործի փաստական հանգամանքները եւ գրել, որ ծնողների մահից հետո վիճելի փանը մշտապես բնակվելու հետեւանքով դիմողը **կարող էր իմանալ** իր ենթադրյալ իրավունքների խախտման, մասնավորապես, բողոքարկվող դատական ակտի գոյության մասին,

երկրորդ, հիմնավորումը պայմանավորվել է «Գույքի նկատմամբ իրավունքների պետական գրանցման մասին» ՆՏ օրենքի 6-րդ հոդվածի 1-ին մասով: Վերաքննիչ դատարանը, չհերքելով դիմողի ներկայացրած այն փաստը, որ իրականում դիմողը բողոքարկվող դատական ակտի մասին տեղեկացվել է 03.08.2012 թվականին, այդուհանդերձ, ամրագրելով «Մինչդեռ վերաքննիչ բողոքին կից ներկայացված ... հայցադիմումի բովանդակությունից հետեւում է, որ» բառակապակցությունը, արձանագրել է այն փաստը, որ վիճելի փան նկատմամբ կատարված է նաեւ սեփականության իրավունքի պետական գրանցում՝ կիրառելով «Գույքի նկատմամբ իրավունքների պետական գրանցման մասին» ՆՏ օրենքի 6-րդ հոդվածի 1-ին մասը:

Վերաքննիչ դատարանի վերը նշված իրավական դիրքորոշման կապակցությամբ սահմանադրական դատարանն արձանագրում է, որ վերաքննիչ դատարանը, փաստորեն, «Գույքի նկատմամբ իրավունքների պետական գրանցման մասին» ՆՏ օրենքի 6-րդ հոդվածի 1-ին մասի դրույթներին փոխել է այնպիսի մեկնաբանություն, համաձայն որի՝ գույքի նկատմամբ գրանցված իրավունքների եւ սահմանափակումների մասին տեղեկացված լինելու կանխավարկածը ներառում է նաեւ գույքի նկատմամբ իրավունքների գրանցման համար իրավական հիմք հանդիսացած **դատական**

ակտերի գոյության մասին տեղեկացված լինելու կանխավարկածը, եւ որ «Գույքի նկատմամբ իրավունքների պետական գրանցման մասին» ՆՏ օրենքի 6-րդ հոդվածի 1-ին մասի դրույթները կարող են դրվել ՆՏ քաղաքացիական դատարարության օրենսգրքի 207-րդ հոդվածի 5-րդ մասով նախատեսված՝ դիմում ներկայացնելու համար սահմանված եռամսյա ժամկետի հաշվարկման հիմքում:

Մինչդեռ «Գույքի նկատմամբ իրավունքների պետական գրանցման մասին» ՆՏ օրենքի 6-րդ հոդվածի 1-ին մասի դրույթների ուսումնասիրությունից բխում է, որ դրանք վերաբերում են գույքի նկատմամբ «գրանցված իրավունքների եւ սահմանափակումների» մասին իրավունքի սուբյեկտների՝ տեղեկացված լինելու կանխավարկածին, այլ ոչ թե գույքի նկատմամբ իրավունքների գրանցման համար իրավական հիմք հանդիսացած դատական ակտերի գոյության մասին տեղեկացված լինելու կանխավարկածին: «Գույքի նկատմամբ իրավունքների պետական գրանցման մասին» ՆՏ օրենքում կամ ընդհանրապես ՆՏ օրենսդրության մեջ առկա չէ որեւէ դրույթ, որ թույլ կտար պնդելու հակառակը կամ այն, որ «Գույքի նկատմամբ իրավունքների պետական գրանցման մասին» ՆՏ օրենքի 6-րդ հոդվածի 1-ին մասի դրույթները կարող են դրվել ՆՏ քաղաքացիական դատարարության օրենսգրքի 207-րդ հոդվածի 5-րդ մասով նախատեսված՝ դիմում ներկայացնելու համար սահմանված եռամսյա ժամկետի հաշվարկման հիմքում: Ավելին, օրենքի վիճարկվող դրույթների առնչությամբ ՆՏ կառավարությունը, որպես օրենսդրական նախաձեռնության հեղինակ, իր հիմնավորումներում նշել է, որ «սահմանվել է նաեւ նոր՝ **գրանցված իրավունքների հավաստիության կանխավարկածը**, որը եւս բավականին կարեւոր նշանակություն ունի գրանցված իրավունքների ճանաչման եւ պաշտպանության սկզբունքի ապահովման առումով»:

ՆՏ օրենսդրության եւ, մասնավորապես, ՆՏ քաղաքացիական դատարարության օրենսգրքի ուսումնասիրությունից բխում է, որ օրենսդիրը դատական պաշտպանության եւ արդար դատաբանության սահմանադրական իրավունքների իրացումն ապահովելու նպատակով սահմանել է դատական ակտերի բողոքարկման ժամկետների հաշվարկման կարգ. դատական ակտերը բողոքարկվում են կանգ դրանց կայացման պահից, կանգ դրանք ստանալու պահից: Ավելին, ՆՏ սահմանադրական դատարանն իր ՍԴՌ-1052 եւ ՍԴՌ-1062 որոշումներում, անդրադառնալով դատական ակտերի բողոքարկման ժամկետներին, ամրագրել է իրավական դիրքորոշումներ, որոնցից բխում է, որ ՆՏ Սահմանադրության 18 եւ 19-րդ հոդվածներով նախատեսված՝ դատական պաշտպանության արդյունավետ միջոցների եւ արդար դատաբանության իրավունքների արդյունավետ իրացումը կարող է ապահովվել միայն այն դեպքում,

երբ առկա են դարական ակտին ծանոթանալու եւ դրա բողոքարկման իրավունքն արդյունավետ իրականացնելու համար բավարար ժամանակ ապահովող երաշխիքներ, այն է՝ երբ բողոքարկվող դարական ակտը փրամադրվի /հասանելի դարձվի/ անձին:

7. Ամփոփելով վերոգրյալը՝ սահմանադրական դատարանը գտնում է, որ «Գույքի նկատմամբ իրավունքների պետական գրանցման մասին» ՏՏ օրենքի 6-րդ հոդվածի 1-ին մասի դրույթներով սահմանված իրավակարգավորումն ինքնին չի առաջացնում հակասահմանադրական իրավիճակներ. այն կոչված է իր ամբողջության մեջ պաշտպանելու սեփականափիրոջ իրավունքները՝ առանց շոշափելու երրորդ անձանց իրավունքները եւ օրինական շահերը: Այլ խնդիր է իրավակիրառական պրակտիկայում օրենքի վիճարկվող դրույթներին փրված մեկնաբանությունը: Այս կապակցությամբ դիմողի գործով դարական ակտերի ուսումնասիրության հիման վրա սահմանադրական դատարանն արձանագրում է, որ վերաքննիչ դատարանի կողմից օրենքի վիճարկվող դրույթներին փրված մեկնաբանությունը, **այն է՝ գույքի նկատմամբ իրավունքների գրանցման վերաբերյալ իրազեկվածության կանխավարկածից դրա հիմքում ընկած դարական ակտի գոյության մասին իրազեկվածության կանխավարկած բխեցնելը** ոչ միայն չի արագացրել օրենսդրի կամքը, այլև չի բխում դարական ակտերի բողոքարկման վերաբերյալ ՏՏ օրենսդրությամբ սահմանված իրավակարգավորումների սահմանադրաիրավական փրամաբանությունից՝ խաթարելով անձի՝ դարական պաշտպանության եւ արդար դատաքննության սահմանադրական իրավունքները: Իր հերթին, ՏՏ վճռաբեկ դատարանը վերադարձնելով դիմողի վճռաբեկ բողոքը եւ **վերահաստատելով** փրված ՏՏ վերաքննիչ դատարանի իրավական դիրքորոշումները՝ անուղղակիորեն արպահայտվել է նման իրավական մեկնաբանության իրավաչափության օգտին՝ կանխորոշելով վիճարկվող նորմի նման մեկնաբանությամբ կիրառման հնարավոր իրավակիրառ պրակտիկայի ձեւավորումը:

Ելնելով գործի քննության արդյունքներից եւ ղեկավարվելով Նայասարանի Նանրապետության Սահմանադրության 100-րդ հոդվածի 1-ին կետով, 102-րդ հոդվածով, «Սահմանադրական դատարանի մասին» Նայասարանի Նանրապետության օրենքի 63, 64 եւ 69-րդ հոդվածներով, Նայասարանի Նանրապետության սահմանադրական դատարանը **Ո Ր Ո Շ Ե Ց**.

1. «Գույքի նկատմամբ իրավունքների պետական գրանցման մասին» ՆՏ օրենքի 6-րդ հոդվածի 1-ին մասը համապատասխանում է ՆՏ Սահմանադրությանը սահմանադրաիրավական այն բովանդակությամբ, համաձայն որի՝ **գույքի նկատմամբ գրանցված իրավունքների եւ սահմանափակումների մասին տեղեկացված լինելու կանխավարկածը չի ներառում գույքի նկատմամբ իրավունքների գրանցման համար իրավական հիմք հանդիսացած եւ երրորդ անձի իրավունքներին անմիջականորեն առնչվող դատական ակտերի գոյության մասին տեղեկացված լինելու կանխավարկածը եւ չի հանդիսանում գույքի նկատմամբ իրավունքների գրանցման համար իրավական հիմք հանդիսացած դատական ակտի բողոքարկման համար դատարարական օրենսգրքերով սահմանված ժամկետների հաշվարկման հիմք:**

2. «Գույքի նկատմամբ իրավունքների պետական գրանցման մասին» ՆՏ օրենքի 6-րդ հոդվածի 1-ին մասի դրույթները սույն գործով դիմողի նկատմամբ կիրառվել են սույն որոշման մեջ սահմանադրական դատարանի կողմից բացահայտված, մասնավորապես՝ որոշման եզրափակիչ մասի առաջին կետում բերված սահմանադրաիրավական բովանդակությունից տարբերվող այլ մեկնաբանությամբ:

3. «Սահմանադրական դատարանի մասին» ՆՏ օրենքի 69-րդ հոդվածի 12-րդ մասի եւ ՆՏ քաղաքացիական դատավարության օրենսգրքի 204.33-րդ հոդվածի 1-ին կետի համաձայն դիմողի նկատմամբ կայացված վերջնական դատական ակտը նոր հանգամանքի ի հայտ գալու հիմքով ենթակա է վերանայման՝ օրենքով սահմանված կարգով:

4. Նայապարանի Նանրապետության Սահմանադրության 102-րդ հոդվածի երկրորդ մասի համաձայն սույն որոշումը վերջնական է եւ ուժի մեջ է մտնում հրապարակման պահից:

ՆԱԽԱԳԱՆՈՂ

Գ. ՆԱՐՈՒԹՅՈՒՆՅԱՆ